

DECIZIE

11 noiembrie 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul – Valeriu Doagă
Judecătorii – Sveatoslav Moldovan, Iuliana Oprea
Maria Ghervas, Ion Corolevschi

examinând recursurile declarate de reprezentantul Ministerului Justiției, Șoimu Ghenadie și Solovei Alexandru,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Solovei Alexandru împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Anati Snejana cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului material și moral și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 09 aprilie 2015

c o n s t a t ă

La data de 18 iunie 2014 Solovei Alexandru a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului material și moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

La originea prezentei acțiuni înaintate de Solovei Alexandru se află hotărârea Curții de Apel Chișinău din 06 decembrie 2012 prin care s-a admis parțial acțiunea înaintată de Solovei Alexandru, s-a obligat Pretura sectorului Rîșcani mun. Chișinău și Direcția Generală Locativ-Comunală și Amenajare a Consiliului mun. Chișinău să strămute locul de acumulare a deșeurilor menajere (gunoiștea) din str. Miron Costin 18/1 mun. Chișinău în scopul amenajării lotului în cauză în teren de agrement pentru copii conform documentației de proiect. S-au respins ca nefondate pretențiile reclamantului Solovei Alexandru către Întreprinderea Municipală de Gestionare a Fondului de Locuințe nr. 19 privind strămutarea locului de acumulare a deșeurilor menajere (gunoiștea) din str. Miron Costin 18/1 mun. Chișinău în scopul amenajării lotului în cauză în teren de agrement pentru copii.

În motivarea acțiunii a menționat că, hotărârea Curții de Apel Chișinău din 06 decembrie 2012 în privința căreia se invocă încălcarea termenului rezonabil de executare

a fost menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție din 17 iulie 2013, procedura de executare fiind intentată în baza încheierii executorului judecătoresc Anati Snejana din 30 iulie 2013.

Susține că, pînă în prezent nu este executat documentul executoriu nr. 3-892/12 din 06 decembrie 2012, emis în temeiul hotărîrii Curții de Apel Chișinău din 06 decembrie 2012.

Prin încheierea protocolară din 05 august 2014 în cadrul procesului civil a fost atrasă în calitate de intervenient accesoriu executorul judecătoresc Anati Snejana.

Reclamantul solicită constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii Curții de Apel Chișinău din 06 decembrie 2012, dosarul nr. 3-892/12, repararea prejudiciului material în mărime de 4400 lei, moral în mărime de 150000 lei și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărîrea judecătorei Buiucani mun. Chișinău din 12 septembrie 2014 acțiunea s-a admis parțial și s-a constatat încălcarea dreptului reclamantului Solovei Alexandru la executarea în termen rezonabil a hotărîrii pronunțate la Curtea de Apel Chișinău la data de 06 decembrie 2012 (dosarul nr. 3-892/12) și s-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul reclamantului Solovei Alexandru prejudiciul moral cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești în mărime de 3000 lei. Cererea reclamantului privind repararea de către stat a prejudiciului material cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești în mărime de 4400 lei, care constă din cheltuielile de executare achitate s-a respins ca neîntemeiată.

Prima instanță a constatat încălcarea dreptului reclamantului Solovei Alexandru la executarea în termen rezonabil (mai mult de 11 luni) a hotărîrii Curții de Apel Chișinău din 06.12.2012 care nu poate fi imputată nici reclamantului și nici executorului judecătoresc Anati Snejana, dar debitorului executării – Pretura sec. Rîșcani mun. Chișinău și Direcția Generală Locativă-Comunală și Amenajare.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 09 aprilie 2015 s-a respins apelul declarat de Solovei Alexandru, s-a admis apelul declarat de Ministerul Justiției, s-a casat hotărîrea primei instanțe în partea încasării prejudiciului moral din bugetul de stat în beneficiul lui Solovei Alexandru, cu adoptarea în această parte a unei noi hotărîri, prin care s-a respins cererea lui Solovei Alexandru împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului moral. În rest hotărîrea Judecătorei Buiucani mun. Chișinău din 12 septembrie 2014 s-a menținut.

Instanța de apel a motivat soluția dată prin faptul că unul dintre motivele tergiversării executării hotărîrii judecătorești îl constituie inclusiv refuzul locatarilor blocurilor de a strămuta locul de acumulare a deșeurilor.

La data de 06 iulie 2015 reprezentantul Ministerului Justiției, Șoimu Ghenadie a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 09 aprilie 2015, solicitînd admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu emiterea unei noi hotărîri privind respingerea acțiunii ca neîntemeiată.

În motivarea recursului a invocat că, instanța de apel a interpretat eronat prevederile pertinente din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011.

Afirmă că, în speță, nu poate fi invocată eschivarea autorității responsabile de executare a hotărîrii judecătorești.

La data de 14 septembrie 2015 Solovei Alexandru a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 09 aprilie 2015, solicitînd admiterea recursului,

casarea deciziei instanței de apel, cu rejudecarea pricinii, admiterea cerințelor înaintate de dînsul în partea ce ține de mărimea prejudiciului moral, emiterea unei decizii prin care să se încaseze prejudiciul material în mărime de 4400 lei și moral în mărime de 150000 lei.

În motivarea recursului a invocat că, instanța de apel a aplicat și interpretat eronat prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 cu privire la criteriile de stabilire a prejudiciului moral.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de reprezentantul Ministerului Justiției, Șoimu Ghenadie urmează a fi respins ca neîntemeiat, iar recursul declarat de Solovei Alexandru urmează a fi admis, casată decizia instanței de apel cu menținerea hotărîrii primei instanțe din următoarele motive.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărîrea primei instanțe.

În conformitate cu art. 442 alin.(1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărîrii atacate, fără a administra noi dovezi.

Din materialele pricinii rezultă că, prin decizia Curții Supreme de Justiție din 17 iulie 2013 a fost menținută hotărîrea Curții de Apel Chișinău din 06 decembrie 2012 în temeiul căreia s-a admis parțial acțiunea înaintată de Solovei Alexandru, s-a obligat Pretura sectorului Rîșcani mun. Chișinău și Direcția Generală Locativ-Comunală și Amenajare a Consiliului mun. Chișinău să strămute locul de acumulare a deșeurilor menajere (gunoiștea) din str. Miron Costin 18/1 mun. Chișinău în scopul amenajării lotului în cauză în teren de agrement pentru copii conform documentației de proiect. S-au respins ca nefondate pretențiile reclamantului Solovei Alexandru către Întreprinderea Municipală de Gestionare a Fondului de Locuințe nr. 19 privind strămutarea locului de acumulare a deșeurilor menajere (gunoiștea) din str. Miron Costin 18/1 mun. Chișinău în scopul amenajării lotului în cauză în teren de agrement pentru copii (f.d. 7-11).

Prin încheierea executorului judecătoresc Anati Snejana din 30 iulie 2013 s-a primit spre executare documentul executoriu nr. 3/892/12 din 06.12.2012 emis de către Colegiul Civil al Curții de Apel Chișinău prin care s-a obligat Pretura sectorului Rîșcani mun. Chișinău și Direcția Generală Locativ-Comunală și Amenajare a Consiliului mun. Chișinău să strămute imediat locul de acumulare a deșeurilor menajere (gunoiștea) din str. Miron Costin 18/1 mun. Chișinău în scopul amenajării lotului în cauză în teren de agrement pentru copii conform documentației de proiect (f.d. 12).

Potrivit procesului-verbal cu privire la contravenție din 20 august 2013 pretorul sectorului Rîșcani mun. Chișinău, Cîrlig Mihail a fost recunoscut culpabil pentru comiterea contravenției prevăzut de art. 318 alin. (2) din Codul contravențional–neexecutarea intenționată sau eschivarea de la executare de către o persoană cu funcție de răspundere a hotărîrii instanței de judecată precum și împiedicarea executării acesteia, și respectiv art. 319 alin. (1) din Codul contravențional neconformarea cerințelor executorului judecătoresc stipulate în încheierea executorului judecătoresc Anati Snejana din 30 iulie 2013 (f.d. 13).

Potrivit procesului-verbal cu privire la contravenție din 09 septembrie 2013 pretorul interimar al sectorului Rîșcani mun. Chișinău, Mereacre Vasili a fost recunoscut culpabil

pentru comiterea contravenției prevăzut de art. 318 alin. (2) din Codul contravențional–neexecutarea intenționată sau eschivarea de la executare de către o persoană cu funcție de răspundere a hotărîrii instanței de judecată precum și împiedicarea executării acesteia, și respectiv art. 319 alin. (1) din Codul contravențional neconformarea cerințelor executorului judecătoresc stipulate în încheierea executorului judecătoresc Anati Snejana din 30 iulie 2013 (f.d. 14).

Prin dispoziția Primăriei mun. Chișinău nr. 836-d din 03 octombrie 2013 s-a autorizat beneficiarul Direcția Generală Locativ-Comunală și Amenajare a Consiliului mun. Chișinău să execute lucrările de strămutare a terenului de acumulare a deșeurilor menajere din str. Miron Costin 18/1 în termen de 15 zile după determinarea amplasamentului și obținerea avizelor favorabile ale serviciilor de resort (f.d. 51).

La data de 12 noiembrie 2013 a fost eliberat avizul sanitar nr. 632 în baza dispoziției Primăriei mun. Chișinău nr. 836-d din 03 octombrie 2013 cu privire la repartizarea lotului de pământ pentru construcție (f.d. 52-53).

Verificînd legalitatea deciziei instanței de apel Colegiul constată că, în speță just a fost constatată încălcarea dreptului recurentului Solovei Alexandru la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești, însă nejustificat a fost respinsă cerința cu privire la repararea prejudiciului moral.

În conformitate cu art. 1 alin. (2) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești, aplicarea și interpretarea termenilor din prezenta lege se fac prin prisma legislației naționale, a prevederilor Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.

Potrivit art. 2 alin. (1) și (2) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă. Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare *reclamant*).

Conform art. 2 alin. (6) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

Instanța de recurs întru soluționarea justă a cauzei va aplica legislația pertinentă internă în coroborare cu jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului.

Astfel, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă a notat că, executarea unei hotărîri definitive pronunțată de o instanță judecătorească trebuie privită

ca o parte integrantă a „procesului”, în sensul articolului 6 al Convenției (a se vedea *Hornsby v. Greece*, și *Immobiliare Saffi v. Italy*). Totuși dreptul „de acces la o instanță” nu impune o obligație statului de a executa orice hotărâre judecătorească cu privire la un drept cu caracter civil fără a ține cont de circumstanțele specifice ale cauzei (a se vedea *Sanglier v. France*, nr. 50342/99, § 39, 27 mai 2003).

În cauza *Hornsby versus Grecia* (hotărâre din 19 martie 1997) Curtea a menționat că dreptul de acces la justiție garantat de art. 6 CEDO, ar rămâne iluzoriu dacă sistemul legal intern al statului ar permite ca o hotărâre definitivă și obligatorie să rămână inoperantă, în detrimentul uneia dintre părți. Este de neconceput ca articolul 6 citat să descrie în detaliu garanțiile procedurale oferite părților - proceduri care sunt echitabile, publice și se desfășoară într-un termen cât mai scurt cu putință - fără a proteja executarea hotărârilor judecătorești.

În cauza *Immobiliare Saffi vs Italia*, Curtea a reținut că chiar dacă putem admite că statele contractante, în anumite circumstanțe excepționale, în limitele marjei de apreciere care le este oferită de convenție în materia reglementării folosirii bunurilor, pot interveni într-o procedură de executare a unei hotărâri judecătorești, o asemenea intervenție nu poate avea ca efect împiedicarea, invalidarea sau întârzierea executării cu atât mai mult acestea nu pot repune în discuție problema fondului acestei hotărâri.

Prin prisma cauzelor *Koltsov v. Russia*, *Petrushko v. Russia*, și *Metaxas v. Greece*, s-a statuat că unei persoane care a obținut o hotărâre judecătorească executorie împotriva statului, ca urmare a soluționării litigiului în favoarea sa, nu i se poate cere să recurgă la proceduri de executare pentru a obține executarea acesteia.

În cauza *Prodan contra Moldovei* Curtea a menționat că o autoritate statală nu poate invoca lipsa fondurilor sau lipsa locuințelor pentru a motiva neexecutarea unei hotărâri judecătorești.

În lumina jurisprudenței CtEDO pe cauzele *Josan contra Moldovei*, *Mazepa contra Moldovei*, *Holomiov contra Moldovei*, s-a relevat că rezonabilitatea duratei procedurilor trebuie evaluată în lumina circumstanțelor cauzei și cu referință la următoarele criterii de apreciere: complexitatea cauzei, comportamentul părților care include aprecierea comportamentului reclamantului și a autorităților precum și miza (interesul) pentru reclamant.

Colegiul identifică următoarele particularități relevante ale cauzei și anume: la caz, neexecutarea hotărârii judecătorești este continuă, debitorul reprezintă o autoritate de stat, caracterul obligației de executare este de natură nepatrimonială. Intervalul de timp calculat pentru stabilirea termenului de neexecutare a hotărârii judecătorești cuprinde data depunerii cererii lui Solovei Alexandru la biroul executorului judecătoresc Anati Senjana – 30.07.2013 până în prezent.

Instanța de recurs conchide că, neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii Curții de Apel Chișinău din 06 decembrie 2012 nu-i este imputabilă lui Solovei Alexandru și nici executorului judecătoresc Anati Snejana care au întreprins toate măsurile necesare și posibile în vederea executării hotărârii menționate supra. Totodată, la caz, se atestă inacțiunea Direcției Generale Locativ-Comunală și Amenajare de a executa lucrările de strămutare a terenului de acumulare a deșeurilor menajere din str. Miron Costin 18/1, iar motivele invocate în acest sens fiind irelevante având în vedere faptul că potrivit art. 2 alin. (3) din Legea nr. 87 din 21.04.2011, prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului

de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare.

În concluzie, Colegiul reiterează raționamentele instanțelor inferioare vis-à-vis de încălcarea lui Solovei Alexandru a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii Curții de Apel Chișinău din 06 decembrie 2012.

În altă ordine de idei, Colegiul consideră necesar de a accentua faptul că, cerința cu privire la repararea prejudiciului moral nejustificat a fost respinsă de instanța de apel, fără a ține cont de criteriile prevăzute de art. 2 alin. (6) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, în special de natura și complexitatea obligațiilor dispuse spre executare silită care nu presupuneau un efort considerabil și de lungă durată din partea debitorului, specificul raportului juridic litigios. Mai mult ca atât, instanța de apel nu a ținut cont de termenul legal prevăzut de art. 32 alin. (2) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 care instituia în sarcina pârților - Pretura sectorului Rîșcani mun. Chișinău și Direcția Generală Locativ-Comunală și Amenajare a Consiliului mun. Chișinău un termen de cel mult 30 de zile de la data rămînerii irevocabile a hotărârii judecătorești pentru strămutarea locului de acumulare a deșeurilor menajere (gunoiștea) din str. Miron Costin 18/1 mun. Chișinău în scopul amenajării lotului în cauză în teren de agrement pentru copii conform documentației de proiect. Sintagma “cel mult 30 de zile” conferă termenului de executare a hotărârii judecătorești în materia contenciosului administrativ un caracter imperativ avînd în asemenea litigii un specific aparte cu conotații proeminente în determinarea criteriului rezonabil de executare, iar aprecierea mărimii prejudiciului moral fără a ține cont de particularitatea enunțată nu poate fi considerată justă, fapt care determină instanța de recurs să conchidă că încasarea sumei de 3000 de lei în beneficiul lui Solovei Alexandru dispusă prin hotărîrea primei instanțe ar corespunde exigențelor de rezonabilitate și echitate în consonanță cu jurisprudența CEDO în materia dată, or solicitarea de către reclamant a sumei de 150000 lei fiind exagerată și neprobată.

Luînd în considerare caracterul declarativ și ponderea neînsemnată a alegațiilor invocate de Ministerul Justiției în combaterea argumentelor formulate de Solovei Alexandru și avînd în vedere faptul că, criticile formulate nu sunt susceptibile să determine adoptarea unei alte soluții decît cea reflectată în prezentul act de dispoziție judecătorească, Colegiul ajunge la concluzia respingerii recursului declarat de Ministerul Justiției din motivul netemeinicii argumentelor invocate, or recunoașterea publică și oficială a violării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, în speță, nu poate constitui prin sine o satisfacție echitabilă în condițiile unei neexecutări îndelungate a unei hotărâri judecătorești devenite irevocabile la 17 iulie 2013, neimputabile recurentului Solovei Alexandru precum și în virtutea unor scuze neplauzibile ale autorităților statale pentru a motiva neexecutarea unei hotărâri judecătorești.

Prin urmare, instanța de recurs conchide că, hotărîrea primei instanțe a fost adoptată în conformitate cu normele de drept material și procedural și este bazată pe aprecierea corectă a tuturor probelor și stabilirea completă a circumstanțelor cauzei, motiv pentru care Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit o califică ca fiind legală și întemeiată.

Din considerentele menționate și avînd în vedere faptul că, decizia instanței de apel este ilegală și neîntemeiată, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de reprezentantul Ministerului Justiției, Șoimu Ghenadie ca

neîntemeiat și de a admite recursul declarat de Solovei Alexandru, a casa decizia instanței de apel cu menținerea hotărîrii primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e

Se respinge recursul declarat de reprezentantul Ministerului Justiției, Șoimu Ghenadie ca neîntemeiat.

Se admite recursul declarat de Solovei Alexandru.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 09 aprilie 2015 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Solovei Alexandru împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Anati Snejana cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești, repararea prejudiciului material și moral și încasarea cheltuielilor de judecată și se menține hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 12 septembrie 2014.

Decizia este irevocabilă de la pronunțare.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Sveatoslav Moldovan

Iuliana Oprea

Maria Ghervas

Ion Corolevschi